

Gemeente van de nieuw geboren Heer,

Misschien is 1 januari altijd een ‘*kunstmatig* nieuw begin’. Want wat is er morgen in de krant nu werkelijk nieuw t.o.v. de krant van gisteren, 31 december?

Dat is überhaupt de vraag: wat kan er nu werkelijk nieuw zijn, wanneer ieder van ons uit een langer of meer recent verleden een last of verdriet met zich mee draagt, ook in een nieuw jaar?

Of wanneer de *wereld* zoveel dieptreurige bagage meestorst: zoveel oorlogen, zoveel beschamende geschiedenis?

En dieper: als we als mensheid al zolang verlangen en streven naar vrede en er steeds opnieuw zo weinig van terecht komt? Of er maar niet in slagen het nodige te doen aan de overbelasting van ons leefmilieu?

Want we nemen onszelf mee: met onze apathie. Met onze hang naar meer. Met ons korte termijn denken.

En we draaien rond in een kringetje van onvermogen en onwil, van afhaken - van ‘laat maar zitten - en van ‘na ons de zondvloed’.

Alleen kleine ‘nieuwe voornemens’ in ons eigen leven proberen aan die vicieuze cirkel te ontkomen.

In het Evangelie zien we Jozef en Maria met het kind Jezus naar de tempel gaan om hem o.a. aan de Eeuwige aan te bieden. Het *nieuwe leven* zou niet ongemerkt en ongezien moeten opgaan in ‘hoe het altijd gaat’ - onder de mensen hier op aarde - maar juist moeten worden toegewijd aan *God* en zijn bedoelingen, aan die *liefde* en wat daarvoor nodig is.

‘Word geen slaven van mensen’, zegt Paulus hierover in zijn brief aan de nieuwe gemeenschap in Korinte, waarmee hij vooral bedoeld: probeer uit te reiken bóven wat de *mensen* belangrijk vinden, bóven het onvermogen om voluit Gods liefde in ons leven werkzaam te laten zijn.

En zo laten Jozef en Maria - als eerste stap in die toewijding van een kind aan God - hun kind besnijden. Dat zal heus een hygiënische of ook andere praktische reden hebben gehad, maar de betekenis ervan is al sinds Abraham dat je bij God hoort, met God verbonden bent.

We hebben in de Adventstijd bij de *verwekking en de verwachting* van Jezus nét gehoord dat er geen *man* aan te pas is gekomen: ‘niet uit bloed, niet uit de wil van vlees en ook niet uit de wil van een man, maar uit *God* geboren’, schrijft Johannes 1.

Machtsbegrenzing zo zou je de betekenis van besnijdenis in één woord kunnen vatten. Weet hebben van grenzen. Dat niet alles wat je wilt en eist ook zal kunnen gebeuren. En misschien nog wel het belangrijkste: dat wat werkelijk en wezenlijk *nieuw* is, eerder van ‘die wij God noemen’ te verwachten is, dan van onszelf uit, wij die ook graag allerlei ándere belangen dienen. Dat wérkelijke gerechtigheid en wérkelijk liefdevol leven eerder liggen in het verwachten en *ontvangen* dan in het uit alle macht te afdwingen.

Een prachtige gedachte en wat mij betreft nog steeds geldig ook, steeds opnieuw goed om te bedenken.

Toch zit de apostel Paulus in zijn tijd - maar zo'n veertig jaar later - met een probleem. Hij brengt het verhaal van het leven van Jezus ook bij niet-Joden. Hij zal hun vertellen hoe Jezus' werkelijk vanuit *die* betekenis van de besnijdenis *geleefd* heeft: om zonder *mácht* lief te hebben vanuit de verbondenheid met God en zo *vérder* te komen dan de macht en onmacht van ons menszijn.

'Maar zit hem dat nu werkelijk in een letterlijke besnijdenis?', vroegen de niet-Joodse toehoorders, die dat gebruik niet gewend waren en waarvan de mannen er *vást* met de nodige huiver van hoorden.

Paulus *wéét* ook van Jezus' botsingen met vrome mannen, die vanzelfsprekend *besneden* waren, maar die desalniettemin liefdeloos hun *macht* botvierden op wie in hun ogen niet deugden.

Aan wie dus helemaal niet te merken was dat hun besneden zijn *verbondenheid* met Gods liefde *en* relativering van je eigen macht betekende.

Dus zegt Paulus: 'Besneden-zijn is niet belangrijk en niet-besneden is ook niet zo belangrijk, nee, je houden aan de geboden van God, *dát* is belangrijk!'

Wat je dus ziet is, dat een bepaald religieus gebruik je *ánders* kan laten kijken naar wat gewoon en vanzelfsprekend is en dat bijvoorbeeld de besnijdenis je verhouding tot de mensen en de wereld kan bijstellen en je op *Gód* kan doen richten.

Maar wat je *óók* ziet is dat zo'n gelovig ritueel op zijn beurt weer *te* vanzelfsprekend en dan ook nietszeggend kan worden. Zodat het nodig is om opnieuw *vérder* te reiken dan jouw gelovige praktijk. Om die te vernieuwen - te laten vernieuwen.

Want we weten hoe het gegaan is: toen Paulus eenmaal dit inzicht had, is de kerk dat inzicht gaan verabsoluteren en werd 'besneden zijn' - en eigenlijk überhaupt: Joods zijn - iets verwerpelijks. En eeuwenlang vierde de kerk haar *eigen* macht - *niét* die van God liefde - bot op Joden...

Terwijl Paulus aan de Korintiërs schreef dat je of je nu wel of niet besneden bent, je vooral bij jouw oorspronkelijke roeping moet *blijven*. *Áls* je je maar toewijdt aan het dienen van Gods liefde.

Hij zegt dus niet dat besneden zijn irrelevant is en niet-besneden zijn *wél* relevant. Paulus bedoelt dat jouw individuele, oorspronkelijke 'roeping', zich steeds opnieuw moet openen voor een nieuw geroepen zijn.

Simpel: je oorspronkelijke roeping en voor mijn part zeggen we hier: *iéders* eigen religieuze traditie, hoé die ook is - mag er zijn, maar moet nooit doof zijn voor de Stem die een beroep doet op liefde, op rechtvaardigheid en op compassie over grenzen heen.

Het is een beetje zoals we na de eeuwen van *religieus* triomfalisme nu met een *seculier* triomfalisme over de religie te maken krijgen, dat het secularisme nu de absolute en met veel macht beklede waarheid is in de wereld waarin we leven.

Ook *die* gedachte zal weer opnieuw ‘besneden’ moeten worden, opnieuw aan ‘Gods liefde gewijd’ moeten worden.

Al wat nieuw is kan nooit verabsoluteerd worden, maar moet zelf steeds weer vernieuwd worden.

En dat wil zeggen: gevoed van buitenaf, met nieuwe ideeën van buiten de eigen kring, van buiten de vicieuze cirkel. Van buiten de seculiere of religieuze ‘bubbel’.

Bijbels gesproken: van boven. Vanuit de hemel. Bij God vandaan! Ofwel: wat verrassend voor je is, in eerste instantie vréemd, wat niet in ons hart zou opkomen.

Paulus wil het tenslotte ook verhelderen waar het gaat om de maatschappelijke situatie. Die van de toen onwrikbare situatie van slavernij. De Romeinse economie en politieke macht kon niet zonder, het was ondenkbaar dat je dat zou kunnen doorbreken. In 77 voor Christus stonden er langs de Via Appia in Rome 6000 kruisen voor wie hiertegen in opstand waren gekomen.

Paulus gelooft dat de gemeenschappen rond het levensverhaal van Jezus zich daar toch tegen kunnen verzetten, door in eigen kring geen onderscheid te maken tussen slaven en vrijen, net zo min als tussen besnedenen en onbesnedenen.

Weet je je door Gods liefde geroepen, dan ben je daarin als een vrij man of vrouw, zegt hij tegen de slaven. En hij bedoelt ook dat de medechristenen met zo’n slaaf, die dus in Gods ogen een vrije mens is, als zodanig moeten omgaan!

En hij gaat nog een stapje verder: *bén* je al een vrij man of vrije vrouw (dus: geen slaaf), dan is die vrijheid van jou *niet absoluut*, maar ook verbonden aan diezelfde liefde van God.

Het is *zó’n* gemeenschap van mensen, van slaven en vrijen, van Jood en Griek, van vrouwen en mannen - die zonder voorwaarden vooraf deze liefde in praktijk brengen.

‘Zonder voorwaarden’ is voor ons het moeilijkst. Want dat is: dat je een identiteit kunt ontvangen die je niet *zélf* kiest. Zoals Jezus de *náám* ontvangt die de engel al *vóór* zijn geboorte als zijn *roeping* had bedacht. *Dáár*, voorbij de eigen greep op het leven, *ligt al* ten diepste onze roeping.

Het is *verbondenheid* met God. ‘Toewijding *áán* God’ zoals Jozef en Maria die voor hun kind zoeken. ‘Een geopend hart voor de roeping *dóór* God’, zoals Paulus die zoekt.

Zo wordt ons geloof steeds vernieuwd. D.w.z. ons bestaan in de wereld, in de kerk en in de samenleving, wordt *zó* steeds vernieuwd. Ook in een nieuw jaar.

Moge het zo zijn - Amen.